

УДК 658

М. Пельчер

Науковий керівник – к.е.н., доц. Кужда Т. І.

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя

**РОЗРОБКА МОДЕЛЕЙ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ДІЛЬНОСТІ
СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Pel'cher Mariana, Supervisor – PhD., Assoc. Prof. Kuzhda Tetiana

**DEVELOPING MODELS AS AN INTEGRAL PART OF THE MODERN
ENTERPRISE**

Вагомим резервом підвищення ефективності процесу виробництва на підприємствах є підвищення якості прийнятих рішень, яких можна досягти за допомогою удосконалення методів щодо прийняття управлінських рішень.

У процесі діяльності будь-якої організації приймається безліч рішень. Прикладом може бути прийняття рішень щодо виробу основної діяльності, перерозподілу робіт, забезпечення ресурсами. Від обґрунтованості та доцільності цих рішень залежить успіх або занепад організації. Отже, управлінське рішення – це результат творчого цілеспрямованого аналізу проблемної управлінської ситуації, вибору шляхів, методів і засобів її вирішення у відповідності з цілями та завданнями системи менеджменту в організації.

Прийняття управлінського рішення потребує дотримання певних вимог. До них належить:

- обґрунтованість: рішення приймаються на основі максимально достовірної інформації, тобто воно повинне визначати все коло питань та усю повноту потреб системи. Всебічна обґрунтованість управлінських рішень вимагає пошуку нових форм обробки інформації та професійних думок щодо знаходження оптимального вирішення проблеми;

- своєчасність: прийняте рішення повинне йти нога в ногу з часом. Воно має ні відбиватися, ні випереджати потреби соціально-економічної системи;

- повнота змісту: охоплення усіх сфер діяльності, усіх напрямів розвитку;

- імперативність рішення: дотримання суб'єктом управління тих прав, що надані вищим керівництвом.

На сучасному етапі розвитку управління особливу увагу приділяються зниженню суб'єктивності та збільшують роль науки у процесі прийняття рішень. Розроблено чимало підходів та методів, які допомагають знайти вирішення проблеми з високим ступенем систематизації та аналізу. Могутнім інструментом, який підвищує якість прийнятих рішень є залучення сучасних засобів комп'ютерних технологій, обчислювальних мереж. Тобто, основою методів та підходів щодо прийнятих рішень є моделювання.

Ми вважаємо, що процес моделювання застосовують для вирішення складних проблем в управлінні, бо це дозволяє спростити велику частину операцій та уникнути тих витрат, які б виникли при проведенні експериментів у житті.

Модель (фр. Modele, від лат. Modulus – “міра, аналог, зразок”) – деякий матеріальний чи подумки представлений об'єкт або явище, що є спрощеною версією модельованого об'єкта чи явища (прототипу) і в достатній мірі [2]. Основною рисою моделі є спрощення реальних ситуацій, для якої вона застосовується. Керівник, при використанні моделі може скористатись як власним досвідом, так і досвідом експертів.

На практиці існує три основних моделей: фізична, аналогова та математична. **Фізична модель** представляє те, що досліджується, за допомогою збільшеного чи

зменшеного опису об'єкта або системи; **аналогова модель** представляє досліджуваний об'єкт аналогом, який веде себе як реальний об'єкт, але не виглядає як такий; **тематична модель** – наближений опис якого-небудь класу явищ зовнішнього світу, виражене за допомогою математичної символіки [2]. Науковці вважають, що найчастіше при прийнятті організаційних рішень використовують математичні моделі.

Важливість моделей відображається у етапах їх побудови. Побудова моделі включає декілька етапів:

1. Постановка задачі: виявляється сутність управлінської проблеми та найважливіші властивості об'єкта моделювання, досліджується його структура, взаємозв'язки між його елементами та фактори впливу. Якщо сама проблема не буде діагностована, то використання комп'ютера не принесе користі.

2. *Розробка економіко-математичної моделі для досліджуваної управлінської ситуації*, де вибирається конкретний тип [економіко-математичної моделі](#), уточнюються перелік змінних та обґрунтовується форма взаємозв'язку між ними тощо.

3. *Власне [розрахунок моделі за допомогою ПК](#)*, де розробляється алгоритм чисельного розв'язання управлінської задачі, готуються комп'ютерні програми та здійснюється безпосереднє виконання розрахунків.

4. *Аналіз отриманих результатів та прийняття управлінських рішень*: передбачає інтерпретацію отриманих цифрових результатів та практичне їх використання у прийнятті управлінських рішень для розв'язання управлінської проблеми, яка склалася

5. *Оцінка реалізованих управлінських рішень*: визначається ефективність таких рішень, прийнятих на основі обраної [економіко-математичної моделі](#).

6. *Застосування моделі*: модель не можна вважати успішно побудованою, якщо вона якимось чином не зрозуміла чи не використана на практиці. Здавалося б, це очевидно, але найчастіше такий момент є небезпечним.

У даній статті ми вирішили не наводити класифікацію управлінських моделей, адже кількість можливих моделей може бути такою ж за величиною, як і кількість проблем, для вирішення яких вони застосовуються.

Підсумовуючи вищевикладене, можемо сказати, що розробка моделей є невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства. Вони безпосередньо впливають на його прибутковість та конкурентноспроможність. Тому що за допомогою моделей удосконалюється система управління підприємством в цілому, а також підвищується обґрунтованість управлінських рішень та мінімізується вплив суб'єктивних факторів.

Література

1. Сопільник О.В. Технологія прийняття управлінських рішень: Навч. Посіб./ О.В. Сопільник. – Дніпропетровськ, 2002. – 108 с.
2. Тарабан С. В. Сутність поняття «прийняття управлінських рішень» / С.В. Тарабан // Держава та регіони. – 2009. – № 1. – С. 170-174.
3. Цюцюра С.В. Теоретичні основи та сутність управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень / С.В. Цюцюра, О.В. Криворучко, М.І. Цюцюра // Управління розвитком складних систем, 2012. – С. 50-58.